

El misteri de la trampilla

Andreu Ulied

Director de MCRIT SL.

Dissabte 4 de Novembre 2006

7:55

És la Susanna.

Estic espantada!, em diu. Sort que aquest cap de setmana els nens són amb el seu pare i m'he quedat sola a casa.

Quan es divorcià, la Susanna decidí llogar aquest àtic del carrer Moscou per les vistes de les torres olímpiques i els hotels de cinc estrelles, edificis d'oficines i centres de recerca biomèdica de formes més o menys ocults creixent al seu costat, al davant del mar, l'estrambòtica seu de Gas Natural, la inútil però bellíssima estació de França, i el sorprenent edifici Agbar emergint multicolor al fons del parc de la Ciutadella, i milers de cotxes de llums blanques i vermelles entrant i sortint a Barcelona per la Ronda Litoral, algú tren que molt de tant en quan s'endinsa en el túnel sota el carrer Moscou, i els jardins de Carles I.

Ahir a la nit vaig veure per la finestra un grup d'homes, que jo anomeno *el grupo de la trampilla*, em diu la Susanna, acompanyats d'un vell inconnegut i de sobte sense més ni més es posaren a vandalitzar un cotxe aparcats al carrer, i després de destrossar els vidres i les rodes del cotxe es quedaren una estona asseguts dalt del muret dels jardins de Carles I, fumant, tranquil·lament, com els reis del món, i mirant amunt, cap a la meua terrassa, on jo també surto a fumar. Tinc la precaució de tancar la llum quan surto a la terrassa, però per la forma que em mirava aquell vell temo que em pugui haver reconegut. M'agradaria que avui al vespre vinguessis, em diu, amb algú que t'acompanyi, per comprovar si em poden veure des del carrer quan surto a la terrassa, o si tot són imaginacions meves. Si només fos això del vell i el cotxe destrossat no m'amoinaria tant, però és que aquí baix als jardins de Carles I jo he vist gent de tota mena fer de tot, però els que més m'inquieten són els del *grupo de la trampilla*. Avui no he pogut ni dormir, per això et truco tan aviat. T'he despertat?

No, està bé, li dic, no pateixis. Però avui al vespre no puc anar-hi.

Ja saps el que diu Jean Clair en *Éloge du visible*, que no hi ha major fascinació que descobrir en allò més proper a nosaltres mateixos la figura de l'alteritat extrema. La curiositat científica neix d'aquest horror.

D'acord, m'has convençut, hi aniré demà.

La Susanna no m'havia despertat. Tenia ja sobre la taula els volums de l'Anuari territorial de l'any 2003 i del 2004, i feia una bona estona que estava pensant com encarar l'encàrrec de la Montse d'escriure un text introductori per l'Anuari 2005, abans del proper dilluns, no és pas massa temps. L'Àlex deixà dit, abans de submergir-se temporalment al fons del seu món més seu, que volia que jo escrigués la introducció, i que ho fes a la meua manera. Que és aquesta, com ell sap molt bé. Sense pretensions acadèmiques. Tampoc l'Anuari planteja teories ni explicacions globals, aparentment es limita a recullir una sèrie de notícies que serveixen per aixecar acte del que ha passat en un món que ja no està territorialment delimitat, ni polaritzat ideològicament, ni administrat per una burocràcia exacta, com ho estava no fa pas massa. L'interès major de l'Anuari és, per mi, el que els cursis anomenen *benchmarking*, i en Jordi Pietx, de la Xarxa per la Custòdia del Territori, amb seu a Vic, prefereix anomenar: *Així sí!*, per oposició a l'*Aquí no!*. Un cas que se'm fa especialment interessant, d'entre tots els recullits l'Anuari, és el del Parc Agrícola de Can Gambús, del qual l'Ajuntament de Sabadell n'era titular de 42 ha de la finca ja el 2004. El pla director del parc agrari proposa un model de gestió d'agricultura periurbana amb garantia de qualitat ambiental i paisatgística, i emfatitza la comercialització dels productes, com la mongeta del ganxet, blat, ordi, cigró i arbres mediterranis com figueres, magraners i ametllers sota una mateixa marca, i també permet que l'Escola d'Agricultura de Barcelona hi faci investigacions que millorin els productes agrícoles, i també hi haurà activitats en l'àmbit de l'educació ambiental i de d'ús social. La qüestió clau, em penso, és que la propietat del sòl és en bona part pública, i fou adquirida no per expropiació o compra sinó com a cessió d'un Pla Parcial prèviament desenvolupat. Els terrenys agrícoles que resten per exemple al Baix Maresme, les Cinc Sènies a Mataró, fins i tot del Parc Agrícola de Viladecans al Baix Llobregat, continuen tenint les mateixes expectatives d'urbanització ara que abans de l'aprovació del PDUSC, com demostra l'augment dels preus del sòl, les ofertes de compra que es fan als pagesos, i qui les fa. Com es pot promoure una activitat agrícola econòmicament viable i ambientalment responsable en sòls que ja están en mans d'inmobiliàries? No és aquesta introducció el millor lloc per aprofundir en aquesta qüestió, però sí per fer notar que l'anàlisi dels casos reals que recull l'Anuari és un bon punt de partida per tothom interessat en explorar les qüestions estratègiques que afecten el territori de Catalunya avui. Tirant del fil dels casos que presenta l'Anuari és fàcil anar desfent l'entrellat d'un món que de cop i volta sembla haver-se enredat enormement.

Diuen que l'escenari dels nostres èxits i fracassos és *invisible*, o en tot cas s'amaga, es resisteix a deixar-se veure al complet, i es mou depressa. *Por eso*, escriu en Daniel Innerarity a *La Sociedad Invisible, hay que observar con unos hábitos similares a los del espionaje y una forma de crítica muy distinta a la tradicional crítica social*. Així, les notícies que conté l'Anuari són *pistes*, i la mena de lectura que ens demana és *detectivesca*, perquè avui saber és molt semblant a sospitar. Així, avui, després de la conversa amb la Susanna, després de més de deu anys vivint a la banda esquerra de l'AVINGUDA Marina, me'n adono que se poc del que passa a l'altra banda del carrer, on viu ella, prop la boca del metro de Ciutadella-Vila Olímpica, i

el final en cul de sac del tranvia, els murs del zoològic, els descampats i les vies del tren, un espai inacabat, d'esquenes a tot el que l'envolta, on hi hagué un globus aerostàtic que per uns quants euros et pujava prou amunt per poder contemplar tota aquesta buidor inesperada, les vies dels tren i els jardins de Carles I, sobredissenyats, el canal sense aigua, la vegetació de totes les espècies mediterrànies que han desaparegut, els gronxadors mig espatllats, berdisa i matolls trepant pels murs que encerclen els jardins de Carles I. Només la Susanna sap qué hi passa als jardins, de nit. Des del observatori de la terrassa de casa seva hi ha vist de tot, i fins ahir pensava que estava curada d'espants.

Els nens es lleven i comencen els crits, les corregudes, els cops de porta, i jo encara no tinc cap mapa mental de la crònica que, ara ja se, no acabaré pel dilluns, com m'havia compromés. La tetera que pita. Un despertador que sona, escandalós. La Teresa es lleva i es deixa convèncer pels nens per cuinar *brownies*, una espècie de galeta de xocolata, i jo li explico que ha telefonat la Susanna, y qué es lo que le pasaba a ella?, em pregunta, i després d'explicar-li la història de l'enigmàtic *grupo de la trampilla* de la Susanna, surto a buscar el diari i em trobo l'Andreu Martín, l'escriptor de novel·les negres, passejant el seu gos prop la platja.

¿Cóm es deu dir *trampilla* en català?

9:05

Poso música de *Pearl Jam*, i fullejo el diari. Montilla rebutja un pacte amb Mas per governar junts Catalunya. El Parlament basc vota a favor de l'autodeterminació. Obre el Saló Nàutic, el major de la història. Israel dispara contra escuts humans. Un pastor republicà dimiteix per haver tingut relacions sexuals amb un prostitut. Només els xinesos fan carreteres a l'Àfrica. Entre les reivindicacions d'ERC figuren el càrrec de Consell primer, Cultura, ràdio i televisió. Els *All Blacks* porten a Europa la seva polèmica *haka*, dansa guerrera violent, gesticulacions sexuals explícites, i amenaces de tallar el coll, que interpreten els jugadors neozelandesos amb el dors nu abans de cada matx de rugby. Avui el Depor mesura l'estat del Barça, després de l'empat amb el Chelsea. L'atur registrat a Espanya es redueix en el darrer any en més de 60.000 treballadors. Els Estats Units eliminen una web oficial que mostrava com fer una bomba nuclear. Ryanair confia en convertir els seus avions en casinos volants a mitjans del 2007.

Deia l'Albert Serratos en la presentació del seu llibre *Més enllà l'urbanisme* l'altre dia a l'Institut d'Estudis Catalans, que ni l'edat del territori ni de la societat pot mesurar-se any a any, perquè cal al menys una dècada per poder apreciar els canvis més importants. Deu anys és el temps en que es passa des de la primera idea de qualsevol gran projecte urbanístic, o d'infraestructura, al moment en que són apreciables els seus impactes sobre el territori. Així, no és rar que ara, en començar a escriure aquesta introducció al que ha passat al territori de Catalunya al llarg del 2005, em senti incapaç d'oferir una explicació a tot el que ha succeït només en un any, i que els esdeveniments se'm confonguin amb els succeïts abans o després. Perquè totes les notícies que conté aquest Anuari expliquen l'estat de la qüestió d'històries que es remonten anys enrere, fins a vint o trenta anys en alguns casos, i d'aquí que totes les

notícies incorporin els seus antecedents, i s'hagin de llegir com instantànies fotogràfiques, fotogrames de pel·lícules amb arguments sovint en algú punt intermig en el seu desenvolupament. Potser un any en la vida del territori equival a un dia en la vida d'una persona, o a un cap de setmana, a tot estirar.

Dit això, diria que una tendència territorial molt important que es fa evident en l'Anuari d'aquest any, el 2005, és el procés de transformació accelerada de l'interior de Catalunya, i en particular de les terres de Ponent i les comarques centrals, desde Lleida a Igualada, Manresa, Vic, Olot i Girona. Amb motiu de l'arribada del ferrocarril d'alta velocitat a Lleida, la paeria tracta d'impulsar la transformació urbana del seu entorn mitjançant l'anomenat Pla de l'estació, la construcció d'un parc urbà sobre part del traçat de les vies, la remodelació de la plaça Berenguer IV, o la construcció del complex Vialia, i més enllà de Lleida, el projecte d'Eix Transversal Ferroviari més que obrir expectatives de desenvolupament, que ja es donaven d'una forma incipient fa cinc o sis anys, serveix d'element d'ordenació a escala territorial, tant de l'eix de Lleida fins Igualada com, en menor mesura, dels entorns de Manresa o Vic, en el marc dels Plans Territorials Parcial i Plans Directores Urbanístics que, cal dir, s'han posat en marxa just a temps, precisament quan aquestes comarques més necessitades estaven de reflexionar i consensuar models de desenvolupament. El creixement industrial i logístic de les comarques centrals i les de Ponent es deu, bàsicament a la seva disponibilitat de sòl en moltes millors condicions que el litoral o prelitoral i a les expectatives que tenen de millorar molt notablement la seva accessibilitat. En aquests moments, Catalunya està fent el que s'ha dit un *salt cap a l'interior*. El 2 d'octubre de 2005, per exemple, l'empresa pública Centre Integral de Mercaderies i Activitats Logístiques, S.A. (CIMALSA) va treure a concurs la construcció i explotació d'un centre logístic dins el polígon industrial dels Plans de la Sala, basant-se en la seva situació estratègica respecte la xarxa viària, amb el nom de Logis Bages, que ocuparà 87.000 m² i estarà destinat a la distribució de mercaderies dins l'àmbit català i a la realització d'activitats de valor afegit vinculades amb la logística i la distribució. El municipi de Calaf també es troba ara en un punt de nova centralitat i per tant resulta estratègic per les empreses logístiques, i en conseqüència el polígon industrial existent al municipi es troba totalment ocupat. Aquest fet, i la creixent demanda de sòl industrial per noves empreses, i per la necessitat d'ampliació d'algunes de les empreses que ja funcionen al polígon, fou una de les causes que va motivar la revisió del planejament.

El programa *A tota costa* de Radio Estel, explica que avui es retornaran al mar tortugues marines, sis tortugues recuperades pel CRAM, que per cert té unes instal·lacions d'allò més precàries a Premià de Mar, un dels municipis més densament ocupats de Catalunya, amb tota la seva capacitat de creixement exhaurida, travessat per la carretera Nacional II de Madrid a La Junquera i el ferrocarril construït per Miquel Biada el 1848, ocupant el que hauria de ser el seu tram del passeig marítim de Barcelona a Mataró, i un port amb les obres parades des de fa anys i panys. Al Carib les esponges poden menjar coralls o esponges, i pràcticament es deixen tocar, diu el portanveu del CRAM. Però a la Mediterrània són molt rares les tortugues. Un submarinista ha de ser un mer observador de la vida submarina, afegeix, com ho

és la Susanna, penso jo, que voldria ser una mera observadora de la nit dels jardins de Carles I, però no pot ser-ho, cap observador és neutre, no podria ser-ho, perquè fatalment la seva presència modifica allò observat i en aquest fet rau, precisament, l'origen de tota la nostra incertesa. Jo mateix, sense anar més lluny, després d'escriure sobre les dinàmiques territorials en curs a l'interior de Catalunya, no puc deixar de dir que el desenvolupament de noves implantacions industrials i logístiques i de grans equipaments a l'interior, on les ciutats poden créixer i doblar la seva població, sent tan necessàries com inevitables, no hauria de suposar endarrerir els projectes pendents de reconstrucció de les ciutats litorals, més difícils tècnicament, més complexos institucionalment, més cars de finançar, però el territori litoral, l'entorn metropolità de les grans ciutats del litoral, de Barcelona i de Tarragona i Reus, de Vilanova o Mataró, i etcètera, és fonamental per l'atracció de persones i empreses innovadores d'arreu el món, i per la generació de més valor afegit a partir del turisme cultural o de negocis ja existent i en creixement, vinculant-lo a la salut o la formació. Totes les activitats econòmiques són, o cada dia tenen més a veure, amb el turisme, opina la Mar Isla, directora de l'Escola Universitària del Maresme. Ja se que aquest no és el lloc per aprofundir en aquest debat, que mereixeria filar molt més prim tots aquests arguments, posar sobre la taula els pros i contras de tot plegat. Com sigui, l'Anuari del 2005 ens incita a una reflexió sobre la reconstrucció del litoral en relació al desenvolupament de l'interior que hauria d'anar més enllà dels tòpics del segle passat sobre la *Catalunya-Ciutat*, en bona part realitzada, la *macrocefàlia* de Barcelona i etcètera. Amb tot el que està passant, i el que passarà, ens caldrà actualitzar el nostre imaginari territorial. Aviat, em diu un amic que no vol ser identificat, Barcelona i Catalunya seràn els noms, o les *marques*, que indistintament utilitzarem per referir-nos a una mateixa gran ciutat.

11:00

Ens ha costat arribar al recinte de Gran Via de la Fira de Mostres, on es celebra el Saló Naútic, hem aparcat molt lluny i hem hagut de fer quasi una mitja marató per arribar-hi, a través d'una ciutat, L'Hospitalet, desventrada, poblada de grues de construcció, nous gratacels i edificis de disseny impactant, com el que té un restaurant giratori al sostre. Com sigui hem arribat i els nens han gaudit mirant motors i instruments de navegació, i manobrant una llanxa de salvament amb un simulador.

Los guardacostas ya no navegan en las lanchas en realidad, ¿saben?, ens explica el tècnic al càrrec del simulador. Van en helicóptero y con un *joy stick* gobiernan la lancha virtualmente y disparan las ametralladoras.

Després passem una bona estona entrant i sortint dels vaixells exposats al pavelló número 1, i de tots els vaixells decidim que, efectivament, el *Sun Odyssey 45*, de Jeanneau, és el que ens agrada més.

Por favor, em diu el comercial, no deje que los niños lo toquen todo.

Un barco és una espècie trofeu que la gent es compra per lluir-lo, una despesa d'allò més irracional, si es té en compta que el promig d'utilització de la flota amarrada als ports catalans no passa d'uns pocs dies l'any, i el que costa el manteniment i l'amarratge. Però vivim anys d'eufòria econòmica, la borsa l'any passat ha donat un 28% de rendibilitat, del mercat immobiliari no cal ni parlar. Les tendes del Passeig de Gràcia de Barcelona cada dia són més luxoses. En Francesc Santacana em digué fa uns mesos que no és fàcil explicar als polítics que tot aquesta eufòria econòmica és un gegant amb peus de plom, els capitals que entren a Catalunya no són tan inversions productives sinó especulatives, fins i tot de terrenys no urbanitzables protegits pels nous plans directors costaners, o de parcs agrícoles, mentre ens falla allò que garanteix el desenvolupament a mig i llarg termini de Catalunya, les infraestructures de qualitat, la formació, la innovació tecnològica, el caràcter emprenedor i de risc raonable, institucions públiques eficients i ben coordinades, i ens sobre verbalisme i bones intencions. Sota l'aparença d'aquest creixement espectacular hi ha una enorme fragilitat, tot un món de perills lantes. Per exemple, la desfamiliarització de l'Estat del Benestar. Ens falten les efes i les is a les que es referia l'Artur Mas en la campanya de fa tres anys, quan debatien sobre el futur de Catalunya: família i formació, innovació, infraestructures.

Recullo el fulletó turístic Costa del Maresme, de *Catalunya turisme*, on no apareix ni una sola vegada la paraula *Barcelona*. No podem escapar de totes les velles categories inútils: el mite de la Barcelona *macrocefàlica* enfrontada a les *ciutats catalanes*, l'antagonisme entre el que anomenem *comarcal* i el que anomenem *metropolità*, la puresa de la muntanya en front el litoral cosmopolita, i etcétera. La realitat canvia molt més ràpidament de la nostra capacitat d'imaginar-la. Hem d'aprendre a buidar la ment de prejudicis, i reprimir la primera impressió que ens causa qualsevol cosa que passa. L'infern sempre està ple de bones intencions. I moltes polítiques socialment avançades en aparença poden resultar contraproductes, com expropiar els habitatges buits quan no acomplissin la funció social. Aquesta mesura, proposada en el marc de la Llei de l'Habitatge, va centrar la major part de les crítiques fetes al text. Tant el Partit Popular (PP) com Convergència i Unió (CiU) van adduir la inseguretat jurídica que podria generar aquesta mesura al fer prevaler la funció social davant del dret a la propietat, així com l'elevat cost econòmic que podria suposar la seva aplicació. Fins i tot, dins del mateix govern, Joaquim Nadal, conseller del Departament de Política Territorial i Obres Públiques (DPTOP) va expressar la seva disconformitat. Amb tot, el que resultaria realment interessant és disposar dels estudis en els quals el Departament de Medi Ambient i Habitatge es basava per fer aquesta proposta: saber quants pisos poden considerar-se *buits*, que potser no són tants com ens pensem, i qui tipus de propietari tenen, quans entrarien al mercat com efecte de la Llei, quants s'haurien d'expropiar, qué podria costar i quins terminis requeriria, i quina rendibilitat econòmica i social se'n derivaria de tot plegat. I aquesta hauria de ser una altra utilitat de l'Anuari: obrir línies de recerca vinculats a problemes reals, explorar polítiques que van més enllà del que sembla viable. N'hem parlat sovint amb la Mita Castanyer, Presidenta de l'SCOT i directora de cursos de postgrau a la Universitat de Girona: aquest Anuari hauria de ser un

recurs educatiu de referència, induir treballs d'investigació aplicada en camps realment estratègics per Catalunya.

13:07

He estado hablando con Susanna, em diu la Teresa quan arribo a casa amb els nens.

La Susanna li ha explicat les carreres dels carteristes adolescents marroquins pels jardins, després de robar la gent a la sortida del metro, per on passen i on s'amaguen en primera instància, i per on salten la Ronda Litoral si la víctima insisteix en empaitar-los, i a on es retroben després, per distribuïr-se el botí. Molts dissabtes el matí la Susanna recull els carnets d'identitat i altres documents de les bosses i carteres abandonades i les deixa dins d'alguna bústia, perquè ja fa mesos que es cansà d'enviar-les per correu. I també li explicà el cas de l'heroïnomen destentat que s'amaga per xutar-se entre els gronxadors, mirant compulsivament a dreta i esquerra, paranoic, fins al punt de tornar a canviar de lloc, una i una altra vegada. La prostitució és de dies laborals, potser perquè els homes dediquen el cap de setmana a fer vida familiar; però de dilluns a divendres hi ha força activitat, aparquen en cotxe a la rampa on acaba el carrer Moscou, i no els importa que el carrer estigui tan il·luminat, ni tampoc no els faria res saber que des de dalt de la terrassa la Susanna no pot evitar veure'ls, si surt a fumar. La majoria dels homes es comporten mecànicament, es treuen les sabates i es baixen els pantalons, i enllesteixen en qüestió d'un parell de minuts, i després llecen el preservatiu per la finestra i marxen ràpid, deixant la puta allà mateix, al final del carrer, sense acompanyar-la ni a la cantonada. Si el preservatiu se'l queden elles, el tiren a una papera. Una vegada hi hagué un home que obrí la porta del cotxe per treure's els pantalons més còmodament, i s'entretingué plegant curosament la roba perquè no se li arrugués, abans de tirar-se a sobre la dona. De tot això la Susanna li pregà a la Teresa que no ho digui a ningú, perquè si el seu exmarit, o els seus pares, sabessin que viu en un barri així s'escandilitzarien. Ell és un escriptor multimilionari de les Barbados que viu a Miami i que ve a Barcelona mensualment per veure als seus fills, i els seus pares viuen a Pedralbes, tenen una casa fantàstica a Port de la Selva i són del Opus Dei. Però res de tot això l'espanta a ella, ja hi està acostumada. El que sí l'espantà és la mirada d'aquell vell, i tot el grup d'eslaus que viuen sota els jardins de Carles I, en el túnel del ferrocarril, *el grupo de la trampilla*, diu ella, perquè al final de la rampa que puja des del final del carrer Moscou als jardins hi ha una *trampilla* al terra per la qual aquesta gent entra i surt, i el més curiós és que van sempre ben vestits, com si allà baix les vies del tren portessin vides d'allò més normal, tinguessin dutxes, lavabos, dormitoris, haguessin derivat aigua i llum de les instal·lacions de la Renfe. El que més aterra a la Susanna és que els tipus no tinguin por de res, ni de ningú.

17:00

L'any 2005 és l'any intermedi del trieni 2004-2005-2006, i, al menys des del punt de vista del govern de Catalunya, és un any singular. Mirant enrere, me'n adono que en aquests tres anys, que coincideixen amb els tres anys de publicació de l'Anuari, hem envellit molt, hem perdut molta innocència. Fa tres anys tots estàvem interessats en discutir les *grans qüestions*, debatiem visions de futur sobre el territori i la societat de Catalunya, hi havia exposicions tan provocadores com l'*Hipercatalunya*, llibres i articles de polítics i tècnics de tots els camps, cursos i conferències, tertúlies als col·legis professionals, i els partits polítics publicaven fulletons que avançaven plans d'infraestructures i territorials llargament meditats, potser amb excessiva concreció i tot, i fins i tot en els cartells electorals d'ICV sortia el mapa amb els conflictes territorials que recollí l'Anuari 2004. Avui, en canvi, et trobes amb missatges polítics d'una altra mena, de l'estil *Som com tu*, i un candidat afeitant-se o posant la broca a la taladradora abans de penjar un quatre a la paret, en una campanya publicitària que descadarament relaciona el més íntim i personal amb el social, i que jo hauria de ser l'últim en criticar, per suposat, a la vista de com estic escrivint aquesta introducció. És la perplexitat social, que ens deixa atrapats en el present, mentre ens afeitem o pelem patates per fer una truita espanyola. *Nunca antes había estado un tiempo presente tan lleno de informaciones anticuadas*, diu l'Innerarity. *Estamos más informados que nunca de un mundo que ya no es el nuestro*. I així m'ho sembla a mi també. Cap època ha sabut tan poc sobre el futur, com la nostra: qualsevol cosa pot passar en qualsevol moment. Vivim atabalats d'informacions tan inútils com la truita espanyola que jo havia de fer amb les patates que estava pelant unes línies més amunt.

A la junta de la Societat Catalana d'Ordenació del Territori que impulsà la primera edició d'aquest Anuari hi havia pesos pesats que acabaren sent nomenats Directors Generals en el primer Govern tripartit, com en Juli Esteban, en Jordi Julià, o en Jordi Cañas, que era el President. L'Oriol Nel·lo havia publicat poc abans l'*Aquí no!*, el primer anàlisi a fons de la sèrie de conflictes territorials que emergien a la societat catalana, obrint, penso, una nova actitud científica, més pendent dels conflictes i les contradiccions, del que passa a les vores, en línia amb l'exploració geogràfica de principis del segle vint, la que a mi més m'agrada, la d'aquells magnífics *excursionistes científics*: Gaudí, Verdaguer, Maragall, al cim del Canigó. Feia ja uns quants anys que sospitàvem que els conflictes socials i polítics que suscitaven els grans projectes de transformació territorial eren indicadors, o pistes, de la creixent incapacitat de polítics i tècnics per gestionar anticipadament una complexitat creixent, per superar les solucions puntuals i plantejar un pla de conjunt per evitar que cap d'ells derivés en conflictes ingovernables. Aparentment, el que passà en el curs dels darrers tres anys és que els conflictes territorials passaren de la societat a l'interior del govern tripartit, i a més d'una societat turbulent tinguérem també un govern turbulent. Així pot constatar-se en molts dels casos que es recullen en l'Anuari del 2005, no només per projectes d'infraestructura abastament coneguts, com Bracons o el Quart Cinturó, sinó també en relació a plans de protecció natural, com la Xarxa Natura. La proposta de Xarxa Natura 2000 i el Canal Segarra-Garrigues eren

projectes que estaven impulsats per dos departaments diferents: La primera a càrrec del DMAH (dirigit per la coalició entre Iniciativa per Catalunya i Esquerra Unida i Alternativa - ICV-EUiA), i la segona era competència del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP), del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC). Les diferències entre els diversos partits polítics van provocar que les ja tradicionals desavinences entre els dos departaments s'accentuessin i que les divergències sobre el canal, ja visibles l'any 2004, fossin cada vegada més explícites i intenses. Des del punt de vista del DARP, el DMAH volia declarar ZEPA aquells indrets amb un major valor agronòmic, mentre que el DMAH trobava que el DARP s'oposava a la creació de ZEPA als millors llocs per als ocells. El DMAH es recolzava en la legitimitat d'haver de complir la legislació europea, però el DARP considerava que amb les ZEPA ja declarades fins el moment es podia complir la normativa, i que només calia garantir la gestió eficaç dels hàbitats d'interès comunitari, sense haver d'anar més enllà de les expectatives europees. D'altra banda, el DMAH incidia en l'oportunitat de desenvolupament que significava la declaració de protecció europea per al territori, mentre que el DARP s'erigia com a garant de l'execució del canal i dels drets històrics dels regants. Amb tot, pocs dies després de presentar-se la proposta d'ampliació, el DARP anunciava, ni més ni menys, que presentaria al·legacions. Increïble!

Que el Govern de Catalunya estigui compost per una coalició de tres, o cinc partits, segons com es contin, no té res de particular a Catalunya, on són moltíssims els municipis governants per tota mena de coalicions polítiques, com Lloret de Mar, on s'aprovà inicialment el POUM amb els vots a favor de CIU, PP i d'ERC, l'abstenció d'ICV i el vot en contra del PSC, que considerà que el pla perpetua el model de massificació urbanística del territori. No són infreqüents els casos en els quals els plans urbanístics queden interromputs per disputes polítiques locals. I els arguments sobre la perpetuació del model de massificació urbanística són emprats indistintament per qualsevol grupo polític en un exercici de verbalisme a la catalana. Potser l'únic encert del PSC en la campanya electoral de la setmana passada fou el lema: *Fets, no paraules!*

Tot i aquest entorn turbulent, a totes les escales i en la majoria dels sectors, en alguns Departaments del Govern, al menys en els més directament implicats en el govern territori, es produïren al llarg del 2005 canvis importants que es reflecteixen també en aquest Anuari, com els plans directors urbanístics i territorials, programes d'inversions en barris, iniciatives en millora del paisatge o protecció de l'entorn, que en alguns casos són estrictament revolucionaris perquè pretenen canviar tendències molt fortes. Val a dir que moltes d'aquestes són accions que no busquen l'espectacularitat, ni mereixen l'atenció dels medis de comunicació, més centrats en la conjuntura, i aquest és un altre interès de l'Anuari, rescatar del maremàgnum de tot el que passa tan ràpid notícia de fenòmens o decisions especialment significatives i que aportin bones *pistes* per explorar el per què de tot plegat. Així, en el context dels escàndols no ja de *precipitació cobdiciosa* en l'urbanització del litoral mediterrani espanyol, sinó de corrupció flagrant en massa llocs, són significatives notícies com que a l'abril del 2005, per exemple, la Direcció General de Ports i Transports del DPTOP denegué la concessió administrativa per a la construcció i explotació del port esportiu de la urbanització marina que

l'empresa Agrovinaroz volia construir a Sant Jaume d'Enveja, i també que l'empresa portés ja 15 anys de tràmits infructuosos, que tampoc resolgué al seu favor el Govern anterior.

22:00

Hem quedat per anar a ballar amb una parella d'amics puertorriquenys de la Teresa, ell és General Manager de la General Electric a Europa, de fet vingué a Barcelona a desmantellar les plantes que la seva empresa hi tenia aquí, i a traslladar la seu corporativa a Budapest, i una parella d'argentins, ell Director General de Moët Chandon, i ella pintora, però poc pot pintar la Sol, amb cinc fills petits a casa. Tots quatre voldrien tornar als seus respectius països el més aviat possible, perquè tenen fills preadolescents i els sembla que els tindran més controlats allà. També vindrà un pilot anglès de la British Airways, i un altre pilot català, d'Air Europa, casat amb una metgesa que no exerceix perquè té tres fills.

I'm not really english, diu en Marc, que acaba d'arribar de Tòquio, i demà passat vola a San Francisco, my family is from Australia, and I was born and rised in Singapour. Anyway I like living in Spain.

Som a un restaurant típicament barceloní, postindustrial, de terres de fusta, sostres alts, mobles confortables, una pianista rossa toca al mig de la sala mentre per una televisió sense veu de gran format el Depor empata de penalti al Barça: 1-1. El menjar és molt bó, i el preu, 30 € per persona, increïble, si ho comparem amb qualsevol altre restaurant de qualitat equivalent a Europa o Amèrica.

Mentre als Estats Units, diu el pilot barceloní, els bens de primera necessitat, com l'habitage, els aliments, la roba, el transport, són relativament barats, i els luxes, com menjar a un restaurant com aquest, caríssims, a Barcelona succeeix quasi al contrari. I així, vivim en una opulència que sembla fictícia.

En Marc està preocupat pel *bullying* que pateix el seu fill. Emprenyat, seria la paraula adient.

Cóm potser que el col·legi no hi faci res?, em pregunta, i a partir d'aquí la conversa cau en un llarg debat de tots plegats en anglès sobre l'educació dels fills, que si badem acabaran convertits en uns energúmens consentits i maleducats, em temo, ¿cómo vas a tu a decir eso?, em corregeix la Teresa, es veritat que exagero, em disculpo, i sense voler quedo atrapat per les imatges sense so del Barça per televisió, pensant que potser l'enredar-se en discussions interminables sigui el signe d'aquests temps, babèlics, parlant per parlant, parlant sense haver pensat abans prou el que dius, com passa en tantes notícies incloses en aquest Anuari, en qüestions tan greus com la del segon cinturó de Tarragona, que després d'anys de discutir diverses alternatives pel davant i pel revés sembla que finalment tindrà el traçat proposat inicialment, des de Móra fins al camp del Gimnàstic, si bé tampoc no es descarta la possibilitat de continuar-lo en un futur cap a l'oest, pel costat de l'AP-7, o en qüestions en principi menys

aparatoses, com el camí forestal del Coll de Boix que des de l'any 1987 estudià el Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, i que encara no s'ha construït. Tots aquests debats interminables ens poden fer sospitar que els nostres processos de presa de decisió són manifestament ineficients. La complexitat d'arribar a acords amb un nombre creixent d'actors amb posicions contràries, ens desborda. A principis de març, la Cambra de Comerç de Barcelona va denunciar que els terminis d'execució fixats dels projectes en marxa posaven de manifest que el FAV no arribaria a Barcelona abans de finals de 2008 i que el retard acumulat en les obres estava perjudicant la competitivitat de l'economia catalana. Unes setmanes més tard, el president de Foment del Treball, Joan Rosell, va presentar un informe sobre les prioritats de Catalunya en matèria d'infraestructures molt crític amb el que va denominar "cultura del no", és a dir, amb el que va definir com a actitud socialment difusa d'oposar-se a qualsevol projecte sense justificació. Segons l'informe, aquesta actitud social hauria portat el retard de projectes tan importants com el de l'Autovia B-40 Quart cinturó o el del FAV Lleida-Barcelona. Pau Noy, membre de l'Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP), va criticar les paraules de Rosell.

Només els argentins i els puertorriquenys volen anar a ballar al Club Mojito.

!Eres el único catalán aquí!, riu en Ramiro quan som ja al Club Mojito, entre gent de totes les edats ballant salsa i merengue, que aviat degenera en reguetón, y su perreo, quan un caribeny *pardo o moreno*, com deien els catalans que emigraren al Carib fa cent anys, amb el cabell estil afro i uns moviments quasi pornogràfics, agafa el micro i dirigeix el ball.

!La negra quiere pam!, canta, !la negra quiere pum!

I el centenar de persones dins del local ens apremem els uns als altres i cantem *!quiere pum!, !quiere pam!*

Són l'únic català aquí, però estic acostumat a aquesta mena de celebracions, i ja res no em sorprèn des d'aquella nit a San Juan que em vaig passar dues hores de rellotge en una festa nadalenca ballant una cançó que repetia com un mantra *la gallina dice co-có y el gallo dice qui-quí, la gallina dice co-có y el gallo dice qui-quí, la gallina dice co-có y el gallo dice qui-quí...*

Diumenge 5 de Novembre 2006, 8:55

03:30

Opina en Joan Maria Bigas, enginyer de l'Entitat Metropolitana del Transport, que de nit és quan s'escriu millor, perquè les idees vaguen lliures amunt i avall i estableixen relacions insuspitades les unes amb les altres, i de sobte el que eren anècdotes inconexes aparentment, es posen en fila índia i segueixen fils argumentals comprensibles. Està vist que no és aquest el meu cas, però com sigui rebusco entre les notícies de l'Anuari noves *pistes* que m'ajudin a

interpretar el que passà en el territori de Catalunya l'any 2005, ni que sigui temptativament, i descobreixo nous casos de *verbalisme*, tal i com el definí en Josep Pla, aquesta forma tan catalana de passar de puntetes sobre els problemes, sense acabar de prendre partit, aparcant les qüestions per ulteriors negociacions, però amanint-ho en paraules grandiloqüents, l'*embolica que fa fort*. Així, el mes d'octubre el Govern de la Generalitat va aprovar, amb els vots favorables de tots els consellers, el Pla de l'energia de Catalunya 2005-2015. Mentre el primer borrador definia la interconnexió amb França com a "necessària" el document definitiu substituïa aquest terme per l'expressió "una opció possible" per cobrir les necessitats energètiques entre l'Estat espanyol i França i la desvinculava del subministrament a les comarques de Girona i al FAV. Pel que fa als traçats únicament s'apuntava que "no se'n descartava cap" i preveia "la possibilitat" d'un soterrament parcial. D'aquesta manera la decisió final quedava en mans del Ministeri d'Indústria que, no obstant això, hauria de consultar-ho amb el Govern català. Des de fa quinze o vint anys, els plans i programes d'inversions públiques tenen aquest tot d'ambigüetat tan postmodern. I la Plataforma No a la MAT que va criticar el Pla de l'energia no està exempta del pecat del verbalisme, tampoc, perquè, en lloc de criticar l'ambigüetat calculada del pla, deia que el pla no apostava fermament per un model basat en l'estalvi i eficiència energètica, l'ús de fonts renovables i etcètera, etcètera. Què pensaran d'aquest temps que és el nostre, els lectors que llegeixin aquest Anuari d'aquí a quinze o vint anys?

8:50

No em vaig recordar de rentar les samarretes vermelles des de la setmana passada, s'excusa el Ricard, Secretari General d'un departament del Govern de la Generalitat, mentre ens les reparteix a tots els membres del seu equip.

Així que els de l'equip vermell tindrem l'avantatge d'identificar-nos no només pel color, sinó també per l'olor.

Tot i així som un jugador menys, i a l'inici del matx ens marquen gols per parar un tren, a l'equip vermell. No estic gaire inspirat avui, després d'haver dormit tan poc, i l'Alvar Garola em regateja com i quan vol per la banda esquerra.

Retornant cap a casa derrotat compro el diari.

La dutxa amb aigua calenta, el pa que salta de la torradora, la tetera que xiula, histèrica.

Café Quiro 5, *música Chill-Out para ajustarse*, regal de'n Tobias Goncharof, el quiropràctic californià de la vila olímpica, bon surfista, només surt al mar amb ones com deu mana. A la portada del CD surt ell, ajustant uns nens a Nairobi.

El PSC condiona l'acord amb ERC a que deixin de ser com són. I ERC, que tingué com lema de campanya *Som com som*, accepta negociar-ho. ICV haurà de negociar aspectes polèmics del programa de Govern del PSC, en particular el Quart Cinturó i la interconnexió

elèctrica amb França. *Mas tantea a Carod*, diu també el diari. El President Pasqual Maragall, anuncia que se'n va al Senegal, en el seu darrer viatge oficial, i el seu imitador oficial, en el seu diari de campanya, s'acomiada dels seus lectors de *La Vanguardia*. Els trobarem a faltar, a tots dos.

Aquests són dies de negociacions, una de les activitats amb les que més ens agrada entretenir-nos a tots, encara que potser a José Montilla no tant. Una companyia constructora fa poc negocià amb un petit ajuntament gironí la modificació d'un projecte, i l'Ajuntament, a canvi d'acceptar un terraplé enorme que partia el terme municipal en dues parts obtingué la construcció de la coberta del seu petit poliesportiu, que per la constructora era per suposat cent vegades més barata que el viaducte que s'estalviaven. No sempre és així, es clar, cada cas es negocia independent de la resta, d'una forma artesanal. Una de les compensacions específiques que podria rebre Tàrrrega per acollir la presó, recull una de les notícies de l'Anuari, és la construcció d'un nou jutjat, un equipament reivindicat llargament pel municipi; una altra de les propostes que va sorgir de l'alcaldia va ser demanar que fossin els veïns de Tàrrrega i de la comarca els que tinguessin prioritat per accedir als cinc-cents nous llocs de treball que crearia la presó i que es repartien estimativament entre: més de 200 persones per a tasques de vigilància, més de 100 persones per feines de rehabilitació i sanitàries, una vintena per a l'administració del centre, a més de 60 Mossos d'Esquadra. El fet és que el nombre d'interns en les presors creix ràpidament, més i tot que la població de Catalunya, i fan falta més presons.

Som més de set milions de residents al territori de Catalunya, per l'arribada d'una nova onada d'emigrants, que a diferència de l'anterior onada dels anys seixanta es compon de persones que venen de més lluny i de més països que abans, pobres de solemnitat o multimilionaris, i s'instal·len no només a Barcelona i a les grans ciutats, com fa anys feren els nostres pares i els nostres avis o besavis, encara que ells no estan aquí necessàriament per quedar-s'hi de per vida. Les tensions socials que l'arribada sobtada de tantes persones crea són inevitables, i passen arreu Catalunya, com recull l'Anuari. L'any 2005 de les 1.884 persones que vivien al barri de la Farga de Banyoles un total de 1.004 (el 51,9%) eren immigrants, majoritàriament concentrats a la primera illa construïda, un percentatge molt superior a la mitjana de Banyoles (18,2%). Aquest elevat percentatge d'immigració juntament amb l'aïllament urbanístic, l'entorn industrial, l'alta densitat, la manca d'equipaments i zones verdes i la baixa qualitat dels edificis provocaren la regressió urbanística del barri i la marginació social de les persones que hi habitaven. A més diversos episodis esdevinguts al barri, com la recollida de signatures contra la instal·lació d'una mesquita el 1999 o la detenció de cinc persones acusades de formar part d'una cèl·lula de les xarxes d'Al-Qaeda de terrorisme islàmic el 2003 contribuïren a reforçar la seva imatge com a zona conflictiva.

És la Susanna.

Ara si que estic cagada, em diu. Ahir a la nit el vell destrossà un cotxe aparcats aquí el carrer i aquest matí la policia ha vingut i s'ha ficat dins la *trampilla* i ha detingut al menys quatre tipus. Però no trobaren al vell. I jo sóc tan tonta que vaig baixar al carrer per explicar la policia

tot el que se del *grupo de la trampilla*, i ara hauré d'anar a declarar a comisaria, a identificar-los. Els policíes em digueren que són de l'est, una mafia perillosa. No tenien ni idea de qui era el vell.

No ha de patir, em digueren els Mossos, cada vegada que passi el que sigui ens truca.

Sí, em vaig posar a riure, si els truco cada vegada que passi el que sigui cada nit els hauré de telefonar dos o tres vegades!

12:00

Enfundats en els seus neoprens de cap a peus, perquè ja comença a fer fred, acompanyo els nens cap al Centre Municipal de Vela. Com cada diumenge, es passaran unes quantes hores navegant amb els seus cosins i altres nois del barri. Els monitors els distribueixen i cada grup treu l'embarcació, ja aparellada de l'àngar, i un a un els picos van fent-se a la mar, com una filera de papellones d'ales verdoses, fosforescents, dimutes i volàtils en mig del mar. Força gent passeja pel dic del port Olímpic, o seu i contempla el mar, el perfil d'aquesta ciutat que en deu anys ha ocupat el front litoral amb centres de negocis i lúdics, hotels de cinc estrelles, torres d'oficines i edificis corporatius, centres de convencions, centres de recerca biomèdica, museus, grans parcs i barris residencials amb la major natalitat de Catalunya. Viure aquí és un luxe, aparentment. De nit el port Olímpic es transforma en una zona canallesca. La *chachería*, segons la Susanna. Es patètic veure tot el ramat de noies adolescents, llatinoamericanes la gran majoria, que els vespres dels caps de setmana desembarquen disfressades de Lolita, escriu de *putón verbenero*, em corregeix la Susanna, surten en estampida de les escales del metro cap als bars del port Olímpic. Al matí aquesta banda de la ciutat canvia de sobte i es transforma en un lloc amable, familiar.

Tarragona inicia la transformació del seu front marítim, Vilanova i la Geltrú, i Mataró, tenen també projectes importants en marxa, que els crítics diuen que se semblen massa a Barcelona, en el Delta del Llobregat l'ampliació del port i l'aeroport, l'Eixample Nord d'El Prat, i la recuperació de tota la línia de la costa des de Castelldefels fins al Llobregat. Restarà pendent, sobretot, el Baix Maresme. L'any 2005 no ha estat l'any en que s'inicià la reconstrucció de les infraestructures tan precàries del Maresme, però s'acabà el Pla Estratègic del Litoral Metropolità, un petit primer pas, i es començà el Pla Estratègic del Maresme, un altre pas. I aquesta seria una altre lectura molt interessant, potser la més interessant de l'Anuari: tot el que no diu, les notícies que no passaren l'any 2005, tot i que les esperàvem, sobre la Llei d'Ordenació Territorial, o la reconstitució de l'Entitat Metropolitana de Barcelona, per exemple, o la revisió del Pla General Metropolità, després de trenta anys i milers de modificacions puntuals, com la de La Floresta, aprovada el 2005, que inclou el sector de Can Busquets (Sant

Cugat del Vallès) i que ha suscitat el rebuig dels veïns, de grups ambientalistes i naturalment també de partits polítics i socis de govern.

13:00

Avui, *mercadillo* al patí d'illa. La Daniela, argentina profesora de Turisme a la Ramon Llull, casada amb un executiu alemany, ha muntat una presentació de dissenyadors de roba i joies argentins, unes amigues d'unes amigues que han visitat totes les botigues dels museus d'art de mitja Europa oferint les seves joies.

La Susanna arriba molt nerviosa.

¿Cómo era ese viejo?, em preguntà un Mosso.

Como un francés vestido para ir a cazar setas, li vaig dir jo.

No, mejor no salga fuera a la calle, señora, los tenemos a todos esposados dentro del coche patrulla, y es mejor que no vean que le estamos tomando declaración.

Anem a dinar els tres, la Susanna, la Teresa i jo, a un dels restaurants sota l'escultura del peix daurat de Frank Gery, el mateix arquitecte que dissenyà el fabulós edifici emblemàtic que ocuparà part dels terrenys de la Sagrera, *la núvia amb vel*, li diuen, i per suposat serà recobert de titani com el Guggenheim de Bilbao. Parlem de *The death*, un dels contes del llibre *Dubliness* the Joyce, que la Susanna, professora de Literatura, exposara als seus alumnes de l'escola Elizalde aquesta setmana. Analitzem un dels personatges: la dona nacionalista irlandesa, com la tracta en Joyce, tan distant del nacionalisme irlandès com Marsé o Mendoza o Goytisolo i tants altres, del nacionalisme català. Per tot això ella ha votat Ciutadans/Ciudadanos en aquestes eleccions, i està eufòrica dels tres escons que ha tret el partit del candidat en pilotes als cartells. Aquesta és la única novetat de les eleccions recents, i els vots en blanc i l'abstenció. La Susanna, o Susana, sense ene, això li és igual, em diu, n'està fins el capdemunt del nacionalisme i farta del que passa als jardins de Carles I cada nit. Más que harta de todos los chorizos y guarros de esta ciudad, diu, que mira por donde viven en los jardines de Carlos I. S'estima més fer els seus cursos de literatura en espanyol, perquè s'hi troba més còmoda, perquè en català no aconseguiria fer-ho tan bé. Com pot ser que hi hagin escoles americanes o britàniques en anglès, o alemanyes en alemany, a Catalunya, i no en espanyol? La veritat és que no ho entenc, li dic. Segur que n'hi ha alguna. Sí, riu, l'escola on van els fills dels militars espanyols destinats a Catalunya!

Mejor no hablen de eso que se enfogonan los dos, intervé la Teresa.

Sí, els que em preocupen ara son els de la *trampilla*. Vina aquesta nit, em proposa la Susanna, i ja em diràs. Tu hauries de saber què hi té la Renfe sota els jardins de Carles I, no?, o podries fer una telefonada a algú que ens ho digués. Com pot ser que la Renfe mantingui una

estació tan infrautilitzada i totes aquestes vies travessant en superfície el Poble Nou, el flamant 22@?

16:00

Música de Bach. El Preludi de la Suit No1 en G major per violoncel que tocaven a bord del *Surprise* el capità Auburn i un metge il·lustrat, navegant l'Atlàntic en persecució d'un buc de guerra francès del qual he oblidat el nóm.

Rellegint el que porto ja escrit me'n adono que aquesta introducció l'he escrit exactament al contrari de com s'han redactat les notícies que s'inclouen. Mentre els redactors de les notícies aixequen acta quasi notarial d'un determinant esdeveniment, segueixen un estricte llibre d'estil i fan el màxim esforç possible d'objectivitat, incorporant quan és possible les diferents visions en contraposició i abstenint-se d'emetre cap veredicta, jo faig el contrari de tot això. D'altra banda, les notícies s'han redactat al cap de pocs mesos d'haver-se produït, i així el redactor té una suficient perspectiva per poder identificar qué fou el més rellevant del que succeí. Aquesta la introducció, en canvi, no són més que apunts del natural. D'un tema a un altre per associació lliure d'idees. Sense massa temps de rellegir i matissar el que ja s'ha dit.

No se qué hi ha sota els jardins de Carles I, quina mena d'instal·lacions hi pot tenir la Renfe, però si conec de primera ma la història de per què la Renfe i el Ministeri de Foment decidiren a finals dels vuitanta descartar la solució més lògica, soterrar el ferrocarril pel litoral al menys fins el Besòs, i preferiren aixecar les vies de la costa i rehabilitar l'estació, una decisió del tot absurda. La història de la Renfe és una història plagada de decisions poc justificades. No té res d'estrany que el mes de febrer del 2005 una auditoria realitzada pel Tribunal de Comptes revelés que el compliment per part de les empreses públiques de les obligacions legals en matèria d'impacte ambiental havia estat, entre 1998 i 2002, molt deficient. L'auditoria exposava que la despesa mediambiental s'havia limitat, en la majoria de casos, a cobrir el cost d'elaboració dels estudis d'impacte previs. A finals de febrer, la ministra de Foment, Magdalena Álvarez va fer pública l'auditoria encarregada per analitzar les errades i deficiències en la construcció de la línia d'alta velocitat Madrid-Lleida-Barcelona. L'estudi va posar de manifest que la falta d'estudis previs, especialment en matèria de riscos geològics i geotècnics, l'absència d'un cap d'obres amb una visió global dels treballs i les presses en l'execució de les obres, havien induït les empreses constructores a cometre nombrosos errors en el traçat, els sistemes de senyalització i la catenària. Concretament, el document detallava 123 punts de risc amb problemàtiques recurrents, com túnels on queia el revestiment o talussos que perillaven d'esfondrar-se, amb una afectació global de 166 km de via. Com a conseqüència, l'estudi certificava –després de 17 mesos d'haver-se inaugurat el servei– que seria impossible assolir la velocitat inicialment prevista de 350 km/h i apuntava la necessitat d'invertir 74 milions d'euros més –dels 4.500 ja gastats– per esmenar les deficiències. Tampoc no pot sorprendre a ningú, a la vista de tota la història de problemes en la construcció de ferrocarrils, amb el punt àlgid de

l'esfondrament del túnel del Carmel, que el 19 de maig la Plataforma AVE pel Litoral reclami que el FAV no travessi per l'eixample de Barcelona i es desvii pel litoral, una de les moltes alternatives que en algún moment s'han estudiat en relació a la penetració de les noves línies ferroviàries a Barcelona. El desgavell més notable és, però, el de la connexió ferroviària de l'aeroport, amb tota mena de convenis entre Administracions, canvis sobre la marxa. Només l'Ajuntament d'El Prat ha tingut les idees clares al llarg de tot aquest procés. Poc després de l'enfonsament del túnel del Carmel, un grup de tècnics, molts d'ells enginyers experts en aquesta mena de projectes, redactarem un manifest que *El Periódico* tingué a bé publicar-nos amb el títol de *La crisi de les infraestructures*, que en síntesi es recull en la notícia sobre el cas del Carmel inclosa a l'Anuari, i al qual em remeteixo. No podria ara escriure-ho millor del que ho vàrem fer llavors entre tots.

21:30

Les finestres de la sala de casa de la Susanna ofereixen una vista espectacular. Des d'aquí dalt la Susanna gaudeix d'un observatori magnífic de tota aquesta banda de la ciutat, i dels jardins de Carles I, escenari de les activitats nocturnes i alevoses que ella observa cada nit. A dalt de la rampa de vianants que accedir als jardins des del carrer Moscó, al terra, hi ha la famosa *trampilla*.

La veus?

Abans de baixar a fer la meva comprovació em serveix una tassa de té, i llavors sona el telèfon.

És en Bob, el seu exmarit, que la truca per quedar en l'hora de tornar-li els nens dilluns.

Te han robado Bob?, diu. My Goodness. I don't know this part of the world anymore.

En Bob havia vingut a Barcelona amb bona part de la seva família de Miami perquè un cosí seu havia tingut el caprici de casar-se a Santa Marí del Mar, i sortint de la cerimònia passaren unos noiets amb aspecte llatinoamericà en una scoopy de color blau i se li endugueren la bossa a la seva mare, que va haver de passar la tarda sencera al Consulat americà per obtenir una còpia del passaport, fent cua amb molts altres turistes americans robats el mateix dia.

La Susanna té la sala de casa seva absolutament plena de llibres apilats contra les parets, piles i piles de llibres del terra fins les finestres en anglès i en espanyol. A l'atzar trobo *Dark Age Ahead*, el darrer llibre publicat per Jane Jacobs, l'autora de *The Death and Life of Great American Cities*, abans de morir l'any passat. A la senyora Jacobs la vaig veure personalment a Boston fa molts anys, i ja llavors estava preocupada del que anomenava *Culture's dead end*; per ella, aquesta és una època de *Mass Amnesia*, vivim inundats d'informacions banals, d'un soroll que disminueix la nostra capacitat d'entendre qué és important i que és intrascendent, com podem deixar de banda prejudicis i esquemes mentals inútils. Cada dia tenim més informació a l'abast, i menys coneixement, diu ella, menys capacitat

per canviar el rumb del que passa. Era una velleta simpàtica i optimista, malgrat tot. Morí al llarg del 2005. L'Anuari serveix també al propòsit de mantenir viva la memòria, ens cura del mal de l'amnèsia. La falta de memòria ens fa caure sovint al ridícul de defensar les idees de Matusalem com si se'ns acabessin d'ocórrer a nosaltres en aquest mateix moment.

I, quan la Susanna acaba de parlar amb en Bob, i em serveix el te, vèiem sortir tres homes atlètics d'uns trenta anys de la *trampilla*, i a mi se'm vessa la tassa de te sobre els llibres. Els homes salten sobre el mur i seuen uns moments, fumant, com si fossin, veritablement, els reis del món, com si la policia no hagués entrat fa poques hores i no s'hagués endut enmanillats quatre dels seus companys. I ells fumen relaxadament, bromegen, i efectivament sembla com si ens miressin i parlessin de nosaltres, que els observem des de la foscor i no ens haurien de veure, però qui sap, i després marxen tranquil·lament, sense pressa, travessen els seus dominis jardiners cap a la boca del metro.

No entenc que els Mossos no hagin precintat la *trampilla*.

Passem el motxo pel terra, aixugo o seco o asseco o com es digui els lloms dels llibres xops del te que he vessat, perquè més que una tassa era un tassó, el que em serví la Susanna, i quan acabo baixo al jardí, sense tenir-les totes amb mí, i me'n vaig cap a la *trampilla*.

Em venen ganes de trucar a la *trampilla* i dir bona nit, estic escrivint la introducció de l'Anuari del Territori 2005, puc passar per entrevistar-los?. Qué va! Me'n aniria ara mateix cap a casa. Però descobrir qui són i que fan els homes que viuen sota els jardins de Carles I seria un bon final per aquesta crònica, una petita aventura geogràfica. Sec al mur, sol, esperant no se ben bé qué. Del metro venen dues noies del bracet, rient, travessen el jardí i em miren de reüll, acceleren el pas, desconfiades de mí, i passen sobre la *trampilla* sense sospitar qué jo sóc *bó*, i els homes que s'amaguen sota la *trampilla dolents*, i sense entretenir-se en aquestes disquisicions morals maniquees continuen més depressa encara cap a un dels edificis del carrer Moscou i s'afanyen obrint la porta de la seva escala, pendents que jo no les empaiti. Miro cap a dalt i veig la Susanna, com encen una cigarreta, i m'observa, com si aquesta fos una pel·lícula d'espies en blanc i negre.

Si que et veuen, li dic, pel mòbil, perfectament.

Potser que comenci a buscar un nou apartament des de demà al matí, em diu la Susanna, si es que em veuen. O qué faig?, eh?, qué coño hago?, em pregunta, con tantos chorizos y macarras, organizo un grupo de autodefensa ciudadana para luchar contra el grupo de la *trampilla*?

No comptis amb mi per això, li dic, jo sóc un explorador científic. Un cronista. Un verbalista.

Doncs espavila, perquè els de la *trampilla* tornen!

Déu. Em giro i veig els quatre tipus que havien sortit de la *trampilla* que passen somrients davant meu, que m'he quedat quiet com un estaquitot fent veure que parlo pel mòbil d'una forma causal, i el vell que els acompanya em saluda en un perfecte català, *bona nit!*, em

diu, glacial, mentre un dels seus companys aixeca la *trampilla* i un darrera l'altre tots s'introdueixen cap a dins la foscor de la forma més natural del món, i jo em quedo, de moment, amb ganes de saber qui són.

00:30

Si he acabat explicant la història dels misteriosos habitants dels jardins de Carles I, ara me'n adono, és culpa de'n Jordi Borja, que casualment també viu aquí al carrer Moscou, davant mateix l'entrada dels jardins. Fa molts anys vaig llegir un article on ell parlava de l'aventura urbana prenent com a referència el *triangle ferroviari*, els terrenys de la Renfe entre Sant Andreu i la Sagrera, tots aquells espais intersticials, inacabats, incerts, propicis a les primeres aventures adolescents, deia ell, per contrast a l'espai controlat i previsible de la ciutat moderna, on tot sembla sabut. Perquè encara queden illes remotes dels mars del Sud, espais pel desconcert, al costat de casa, i necessitem reconèixer-los per adonar-nos que l'ordre i l'aparent seguretat de la ciutat, i totes les nostres certeses, són més vulnerables del que ens pensem, són cants de sirenes. De totes les ciències, la geografia troba el seu origen en l'acció, escrigué el novel·lista Joseph Conrad en un article al *National Geographic* el 1924, en explorar aquests espais inconeguts. En aquella mateixa època en Pau Vila, presa d'aquest mateix esperit aventurer i curiós, ens donava notícia del que passava amb els gerrers de Miravet, els darrers paraires, les *Mataró potatoes* o la ramaderia a la Catalunya Central, a partir del coneixement precís de qui ha visitat i s'ha impregnat de l'esperit del lloc i ha parlat amb la gent. Com aquells geògrafs, exploradors i escriptors viatgers de fa cent anys, nosaltres no en tenim prou amb els llibres de text, ni amb les explicacions totals, les *grans narratives* del segle vint, i necessitem sortir a descobrir que passa en el món inconegut que ens envolta. Diria que l'Anuari predisposa al lector a l'actitut aventurera. Qué és una invitació a l'excursionisme científic.

Dilluns 6 de Novembre 2006, 7:35

07:30

Falten cinc minuts per tres quarts de vuit, diu l'Antoni Bassas. Després de la venda d'alguns grans empreses familiars catalanes, com Uniland, Chupachups i Panrico, ara la Raventós anuncia que estudia diferents possibilitats. Preparo la tetera, perquè encara els de Nespresso no envien les dosis de cafè que compraren fa dues setmanes, i poso un parell de llesques de pa a la torradora. ERC anuncia que opta per una reedició del tripartit, diu l'Antoni Bassas. Carod serà nomenat *Vicepresident*, per tal de no nomenar-lo *Conseller primer*, el

càrrec que abans s'anomenà *Conseller en cap*. Segurament Saura serà Conseller d'Interior i tindrà a càrrec els Mossos d'Esquadra.

Vamos resumiendo, diu en una cançó en Sabina.

L'Anuari del Territori és un *arma carregada de futur*, havia discutit moltes vegades amb l'Àlex. I ens hem d'agafar a totes aquestes *catàstrofes normals* que recull l'Anuari del 2005, de les dotzenes que a diari rebem de la *Llista Territori*, com el naufrag al ferro coent, perquè són les pistes, els indicis indispensables per començar a explorar el que passa sense complexes ni massa prejudicis. Deia l'Innerarity que el territori desapareix, se'ns fa més i més invisible, perquè tot es mou molt depressa, i per això cal observar amb tècniques d'espionatge. Així, avui saber és molt semblant a sospitar. Aquest recull de notícies és una càrrega de profunditat contra els argots, les frases fetes i els estereotips políticament correctes, els academicismes tronats, tota mena de verbalismes. Hem de deseducar-nos, *esborrat tots els argots de la ment*, com deia el Doctor Johnson, per iniciar una nova exploració en busca del sentit i la intel·ligibilitat d'un món que és més complex del que ens havien ensenyat al col·legi, i a la universitat, encara que les causes de la seva complexitat puguin ser més senzilles del que semblen. Abandonem els esquemes explicatius reduccionistes. Ja és hora que aparquem els llibres de texts i els grans explicacions magistrals a les universitats i les escoles, tot aquest cartesianisme afrancesat, l'abstracció i les essències pures de la filosofia grega reciclada pels escolàstics i etcètera, la separació del coneixement en disciplines i assignatures dividides i subdividides, passivament asseguts escoltant supars de duro més vells que l'anar a peu. Hem d'incorporar la vida, amb tota la seva incertesa, i predisposant-nos a l'acció, l'aventura de conèixer millor el que passa al costat de casa. Ens quedariem sorpresos, admirats fins i tot, si sabéssim tota la violència cruent i misteriosa que s'amaga en aquest prat tan bonic ple de tantes flors, deia Charles Darwin, i no diguem en el jardí al costat de casa.